

EKONOMİ POLİTİK

Cancun – İklim Değişikliği Konferansı

Erinç Yeldan, 8 Aralık 2010

Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi 29 Kasım-10 Aralık 2010 tarihleri arasında Meksika'nın Cancun kentinde toplanıyor. Toplantı, 21 Mart 1994'te ilk olarak toplanmış bulunan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi katılımcılarının onaltıncı buluşması.

Konferansın ana gündem maddesini “küresel ısınmaya yol açan sera gazı emisyonlarının sınırlandırılması için alınacak tedbirlerin taraf ülkeler arasında nasıl paylaştırılacağı” sorusu oluşturuyor. Soru elbette yeni değil. 1994'ten bu yana Çerçeve Sözleşmesi'ne katılan ve sayısı 194'e ulaşmış olan “taraf” ülkelerin onaltıncı kez, yeniden, aynı amaçla bir araya gelmiş olması bunca senedir katedilmiş yolun ne kadar az ve anlaşmazlıkların ne kadar şiddetli olduğunu belgeliyor.

“İklim değişikliği” tehdidi 1990'larda elde edilen bilimsel bulgularla artık kanıtlanmış bir sorun. Örneğin 1995'te çerçeve sözleşmesi'ne sunulan raporlar, gezegenimizin atmosferinde biriken sera gazları yoğunluğunun sanayi devriminden bu yana neredeyse iki misli artış gösterdiğini vurgulamaktaydı. Birikimli sera gazları etkisi neticesinde yer kürenin ortalama ısısının da 1.5⁰ ile 2.8⁰ derece arttığı hesaplanmaktaydı. Bu veriler ışığında, Cancun zirvesi 2050'ye kadar sera gazları emisyonlarının yarı yarıya azaltılmasını öngörüyor.

Sorun ise burada düğümlenmekte: söz konusu hedeflere ulaşmak için gerekli azaltım maliyetlerini kim, nasıl karşılayacak?

Devlet Planlama Teşkilatı uzmanları Türkiye'nin sera gazları emisyonlarının 2010 yılında yaklaşık 433 milyon ton CO2 eşdeğeri düzeyinde olduğunu ve 2050 yılına değin bu toplamın 2,824 milyon ton CO2 eşdeğerine ulaşacağını hesaplıyor. ODTÜ'den değerli çalışma arkadaşım Doç Dr. **Ebru Voyvoda** ile yürüttüğümüz çalışmalar, Türkiye'nin sera gazı emisyonlarının azaltmak için uygulayacağı politikaların maliyetlerinin oldukça yüksek olabileceğini gösteriyor. Örneğin “Enerji Strateji Belgesi”ndeki yaklaşım altında emisyon kazanımlarının 2050 yılında 121.5 milyon ton CO2 eşdeğeri; “AB hedeflerine uyum” yaklaşımı altında ise kazanımların 561.1 milyon ton CO2 eşdeğeri düzeyinde olabileceği öngörülmekte. (Kazanım oranı olarak, sırasıyla, yüzde 4.3 ve yüzde 19.8). Ancak, bu tür kazançların “maliyetli yatırımları” da içermekte olduğunu; ve fonlama biçimine bağlı olarak, azaltım yatırım maliyetlerinin yol açtığı milli gelir kayıplarının, “Enerji Strateji Belgesi”ndeki yaklaşım altında %2.2 - %2.5; “AB hedeflerine uyum” yaklaşımı altında ise %27 - %35.3 aralığında gerçekleştiğini hesaplamaktayız.

Türkiye, çerçeve sözleşmesine taraf olan ülkeler arasında “gelişmiş” veya “gelişmekte olan” ülkeler grubu arasında nerede sayılması gerektiğine bir türlü karar verememiş durumda. Bir yandan “gelişmiş ülkeler” grubu arasında sayılmanın getirdiği prestij beklentisi; diğer yanda ise gelişmiş ülkeler grubunun iklim değişikliği karşısındaki sorumluluklarının yüksek

maliyetleri, Türkiye'nin sera gazları ile mücadele konusundaki tavrının netleşmesini geciktiriyor. Türkiye'nin mevcut çevre politikaları, ekonominin "özel koşullarını" öne sürerek bir süre daha çerçeve sözleşmesi yükümlülüklerini ertelemeye çalışacağını gösteriyor. Türkiye bu noktada yalnız da değil üstelik. Gezenemiz atmosferini en fazla kirleten ülkeler topluluğunun 15 toplantı boyunca küresel ısınma sorununun çözümünde bir arpa boyu yola alamamış olması ve küresel ısınmaya karşı mücadeleyi "karbon ticaretine dayalı piyasa araçlarıyla" sürdürme telaşı, zaten söz konusu tarafların çözüm konusunda pek de istekli olmadığını belgeliyor.